

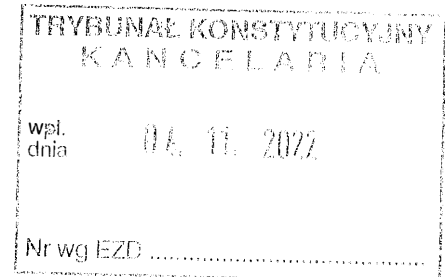

Minister Sprawiedliwości

DLPK-I.070.53.2021

Warszawa, 04 listopada 2022 r.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną Pani K. D. z dnia 17 maja 2021 r. o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny, że przepis § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. poz. 2290) w zakresie, w jakim reguluje przesłanki wydawania zarządzenia w przedmiocie kontaktu telefonicznego osoby tymczasowo aresztowanej z osobą najbliższą, jest niezgodny z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 92 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP

na podstawie art. 42 pkt 3 i art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 2393)

wnoszę o stwierdzenie, że:

postępowanie w tej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym wobec utraty mocy obowiązującej zaskarżonej regulacji.

UZASADNIENIE

W skardze konstrukcyjnej z dnia 17 maja 2021 r. skarżąca K. D., wniosła o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny, że przepis § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. poz. 2290), dalej jako „regulamin wykonywania t. a. lub rozporządzenie”, jest niezgodny z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 92 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim reguluje przesłanki wydawania zarządzenia w przedmiocie kontaktu telefonicznego osoby tymczasowo aresztowanej z osobą najbliższą.

Skarga konstytucyjna została złożona na podstawie następującej sprawy.

Wobec K. D. w postępowaniu przygotowawczym zastosowany został środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. W czasie jego trwania skarżąca wystąpiła z wnioskiem o udzielenie Jej zezwolenia na kontakty telefoniczne z osobami najbliższymi, . Zarządzeniem z dnia

lutego 2021 r. asesor Prokuratury Rejonowej w W., odmówił wyrażenia zgody na korzystanie przez K. D. z aparatu telefonicznego .

Zdaniem asesora Prokuratury Rejonowej w W., wyrażonym w uzasadnieniu zarządzenia „zgodnie z art. 217c § 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652 tekst jednolity) tymczasowo aresztowany może korzystać z aparatu telefonicznego, z zastrzeżeniem paragrafów 2 i 3, na zasadach określonych w regulaminie organizacyjno-porządkowym wykonywania tymczasowego aresztowania, za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostaje. Zgodnie z paragrafem 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. z 2016 r., poz. 2290), organ dysponujący bezzwłocznie wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego: 1) wyłącznie w celu porozumienia się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym; 2) w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w celu porozumienia się

z osobą najbliższą. [...] Pomimo, że osoby wskazane we wniosku należą do kręgu osób najbliższych dla podejrzanego, wniosek nie zawiera informacji wskazujących na zaistnienie wyjątkowych okoliczności uzasadniających potrzebę kontaktu telefonicznego z osobami najbliższymi, który jest dopuszczalny jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach".

Na zarządzenie z dnia   lutego 2021 r. w przedmiocie wyrażenia zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego skarżąca wniosła zażalenie. Zażalenie zostało rozpoznane przez Prokuratora właściwej Prokuratury Okręgowej, który to postanowieniem z   marca 2021 r., utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie. W uzasadnieniu postanowienia prokuratora Prokuratury Okręgowej podniesiono, że *„Wnioskodawca w piśmie z dnia 12.02.2021 r. nie wskazał na okoliczności realizujące wymagania tego szczególnie uzasadnionego przypadku o jakim mowa w art. 217c § 1 pkt. 1 k.k.w. oraz w § 25 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.12.2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania”*.

Skarżąca K. D. w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej stwierdziła, że zakwestionowane w skardze przepisy naruszyły Jej konstytucyjne prawo *„do ochrony prywatności (życia rodzinnego), uregulowane w art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez oparcie postanowienia w przedmiocie kontaktów telefonicznych z osobami najbliższymi na § 25 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz.U. 2016 poz. 2290), który to przepis wykracza poza delegacją ustawową zawartą w art. 249 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Karny Wykonawczy (dalej: k.k.w.), a ponadto reguluje konstytucyjne prawo obywateli w Rozporządzeniu”* (skarga konstytucyjna, s. 2 - 3).

Skarżąca podniosła, że przepis art. 249 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2021r. poz.53, z późn. zm.), dalej jako „k.k.w.” upoważnia Ministra Sprawiedliwości do określenia w rozporządzeniu

jedynie „sposobów” korzystania przez tymczasowo aresztowanych i skazanych z aparatu telefonicznego. W ocenie skarżącej przez „sposób” korzystania z aparatu telefonicznego należy rozumieć sprawy techniczne i organizacyjne, nie zaś przesłanki wydawania zarządzenia o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego. Ponadto K. D. w uzasadnieniu wniesionej skargi wskazała również, że przepis § 25 ust. 1 pkt 2 regulaminu wykonywania t.a. określa przesłanki uzyskania zgody na kontakt telefoniczny odmiennie od tego, jak kwestię tę reguluje art. 217c § 2 k.k.w., bowiem zgodnie z ww. przepisem k.k.w. zasadą jest udzielenie zgody na kontakt telefoniczny z osobą najbliższą, a ciężar wykazania szczególnych okoliczności spoczywa na organie, do którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany. W ocenie skarżącej przepis § 25 ust. 1 pkt 2 regulaminu wykonywania t.a. „przerzuca” na wnioskodawcę, będącego osobą najbliższą, obowiązek wykazania, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek do utrzymywania kontaktu telefonicznego z tymczasowo aresztowanym. Prowadzi to do sytuacji, w której musi zaistnieć taki szczególny przypadek, aby osoba tymczasowo aresztowana mogła korzystać ze swojego konstytucyjnego prawa do pielęgnowania więzi rodzinnych (art. 47 Konstytucji RP). Zaznaczono także, że kwestia ta pozostaje uregulowana bez wyraźnego upoważnienia ustawowego. Zdaniem skarżącej, przedmiotowy stan prawny prowadzi też do sytuacji, w której ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw ustanowione są w rozporządzeniu, co powoduje niezgodność zaskarżonego przepisu z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, który stanowi, że *„Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw”*.

Zdaniem skarżącej *„Przepis § 25 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. 2016 poz. 2290) narusza powyższą regulacją, gdyż ogranicza prawo do pielęgnowania więzi*

rodzinnych w akcie o randze Rozporządzenia. Ponadto, choć Skarżąca ma świadomość, iż zarzut taki czynić mogą organy państwowe, narusza to także art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Brak jest bowiem szczegółowego upoważnienia do uregulowania przez Ministra Sprawiedliwości, w rozporządzeniu, przesłanek udzielenia tymczasowo aresztowanym zgody na kontakty telefoniczne z osobami najbliższymi” (skarga konstytucyjna, s. 6).

Skarżąca dodaje również, że „istnienie sprzecznych i wykluczających się wzajemnie przepisów prawnych, tj. § 25 wyżej wskazanego Rozporządzenia oraz 217c § 2 k.k.w. narusza także art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie uregulowanej w tym przepisie zasady demokratycznego państwa prawnego.” Powołując się na orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach K 7/99, K 24/00 oraz K 6/02 podnosi, że w sytuacji, w której dwa przepisy określają odmiennie ten sam przedmiot regulacji, adresat normy prawnej nie wie, która ma zastosowanie w jego sprawie. W ocenie skarżącej „W przedstawionym w skardze stanie faktycznym zachodzi niejasność, czy Skarżąca ma obowiązek wykazywania szczególnych okoliczności w celu pielęgnowania więzi rodzinnych, czy jednak obowiązek ten, zgodnie z ustawą spoczywa na Prokuraturze. Prokuratura stosuje przepis, korzystny z punktu widzenia interesów postępowania, nie uwzględniając przy tym konstytucyjnego prawa jednostki” (skarga konstytucyjna, s. 7).

Ponadto Skarżąca, w piśmie uzupełniającym z dnia 26 lipca 2021 r., będącym odpowiedzią na wezwanie Sędziego Trybunału Konstytucyjnego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, wskazała m.in., że kwestionowany przez nią przepis § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. :

„przerzuca ciężar dowodu na wnioskującego, aby te szczególne okoliczności udowodnił, podczas gdy przepis art. 217c § 2 Kodeksu karnego wykonawczego (dalej: k.k.w) wprost zobowiązuje prokuratora do uzasadnienia odmowy udzielenia zgody na kontakt telefoniczny, która może nastąpić wyłącznie w sytuacji zaistnienia przesłanek negatywnych, o których mowa w rzeczonym przepisie, a których obowiązek wykazania obciąża organ odmawiający zgody na kontakt telefoniczny.

(...) Przepisem regulującym przedmiotową materię winien być przepis ustawy (kkw), a nie przepis rozporządzenia, na który to Prokurator się powołał";

- „narusza prawo do ochrony prywatności (życia rodzinnego), bowiem oczywistym jest, iż najsurowszy środek zapobiegawczy, jakim jest tymczasowe aresztowanie w sposób niezwykle dolegliwy wpływa na większość osób tymczasowo aresztowanych z prostego powodu - izolacji od rodziny i społeczeństwa, w związku z tym, odmowa udzielenia zgody na kontakt telefoniczny z rodziną niewątpliwie pogłębia negatywne skutki takiej izolacji, przez co narusza prawo do ochrony prywatności (życia rodzinnego). Ochronę prawną życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia gwarantuje art. 47 Konstytucji, z którego wynika spoczywający na ustawodawcy obowiązek ustanowienia odpowiednich środków prawnych i procedur służących ochronie tych sfer życia jednostki. (...) Wprowadzenie ewentualnych ograniczeń w zakresie komentowanego prawa winno po pierwsze być wprowadzone wyłącznie przepisami rangi ustawowej, po drugie powinno być ono prakseologicznie uzasadnione, po trzecie winno korespondować z zasadą proporcjonalności w zakresie dopuszczalnego ograniczania konstytucyjnych praw i wolności dekodowaną z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP";

- „nie jest przepisem rangi ustawowej, natomiast przepis ustawy co do zasady dopuszcza kontakt telefoniczny tymczasowo aresztowanego w postępowaniu przygotowawczym z rodziną najbliższą, w związku z czym przepis rozporządzenia w sposób zasadniczy narusza konstytucyjne i ustawowe prawo do ochrony życia prywatnego i rodzinnego. Niewątpliwie powyższy przepis wykracza poza delegację ustawową zawartą w art. 249 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Kamy Wykonawczy (dalej: k.k.w.), który upoważnia Ministra Sprawiedliwości do określenia w rozporządzeniu sposobów korzystania przez tymczasowo aresztowanych i skazanych z aparatu telefonicznego. (...) Do tego zaskarżony przepis powoduje stan niepewności, gdyż regulują tę samą materię co art. 217c k.k.w., tyle że odmiennie, co narusza zasadę demokratycznego państwa prawnego z art. 2 Konstytucji RP”.

Odnosząc się do skargi, należy wskazać co następuje.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania zostało wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 249 § 1 k.k.w., zgodnie z którym: „*Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, regulamin organizacyjno-porządkowy wykonywania kary pozbawienia wolności i regulamin organizacyjno-porządkowy wykonywania tymczasowego aresztowania, określające w szczególności:*

- 1) organizację przyjęć do zakładów karnych i aresztów śledczych,*
- 2) sposób rozmieszczania osadzonych w celach mieszkalnych,*
- 3) porządek wewnętrzny zakładów karnych i aresztów śledczych,*
- 4) organizację przyjmowania korespondencji i organizację widzeń w zakładach karnych i aresztach śledczych,*
- 5) sposoby korzystania przez tymczasowo aresztowanych i skazanych z aparatu telefonicznego,*
- 6) warunki opieki zdrowotnej i bytowej w zakładach karnych i aresztach śledczych,*
- 7) sposób przygotowania skazanych i tymczasowo aresztowanych do ich zwolnienia z zakładu karnego i aresztu śledczego*

uwzględniając potrzebę zapewnienia porządku wewnętrznego i bezpieczeństwa w zakładach karnych i aresztach śledczych.”

Przepis § 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. brzmi następująco: „*§ 25. 1. Organ dysponujący bezzwłocznie wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego:*

- 1) wyłącznie w celu porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym;*
  - 2) w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w celu porozumiewania się z osobą najbliższą.*
- 2. Organ dysponujący w zarządzeniu podaje numer telefonu oraz imię i nazwisko odpowiednio obrońcy lub pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym lub osoby najbliższej.”*

Z kolei przepis art. 217c k.k.w., który regulował kwestie związane z korzystaniem przez tymczasowo aresztowanego z aparatu telefonicznego w czasie wydania zarządzenia asesora Prokuratury Rejonowej w W., jak też w czasie rozpoznania zażalenia na to zarządzenie i wydania postanowienia Prokuratora właściwej prokuratury Okręgowej z dnia   marca 2021 r. w sprawie dotyczącej korzystania przez Skarżącą z aparatu telefonicznego do kontaktu z najbliższymi osobami, stanowił: „*Art. 217c. § 1. Tymczasowo aresztowany:*

- 1) może korzystać z aparatu telefonicznego, z zastrzeżeniem § 2 i 3, na zasadach określonych w regulaminie organizacyjno-porządkowym wykonywania tymczasowego aresztowania, za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostaje,*
- 2) nie może korzystać z innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej.*

§ 2. Organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego, chyba że zachodzi uzasadniona obawa, że zostanie ona wykorzystana:

- 1) w celu bezprawnego utrudniania postępowania karnego,*
- 2) do popełnienia przestępstwa, w szczególności podżegania do przestępstwa.*

§ 3. W wypadku gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej.

§ 4. Na zarządzenie o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego tymczasowo aresztowanemu przysługuje zażalenie do sądu, do którego dyspozycji pozostaje. Zażalenie na zarządzenie prokuratora rozpoznaje prokurator nadrzędny.”

Przepis art. 217c k.k.w. został jednak zmieniony ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1855) dalej: „ustawa zmieniająca”, gdzie w art. 1 w pkt 85 lit. a-e dokonano zmiany art. 217c k.k.w. i obecnie przepis art. 217c § 1 - 4 uzyskał następujące brzmienie: „*Art. 217c § 1. Tymczasowo aresztowany nie może korzystać z innych niż samoinkasujący aparat telefoniczny środków łączności.*

§ 1a. Tymczasowo aresztowany może korzystać co najmniej raz w tygodniu, w terminach ustalonych w porządku wewnętrznym obowiązującym w areszcie śledczym, z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z obrońcą, pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącego Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania tymczasowo aresztowanego przed tym Trybunałem, z zastrzeżeniem § 2 i 3. W szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli wyznaczone terminy czynności procesowych wskazują na konieczność niezwłocznego skorzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego, dyrektor aresztu śledczego udziela zgody na kontakt poza terminami ustalonymi w porządku wewnętrznym obowiązującym w areszcie śledczym.

§ 1b. Warunkiem skorzystania przez tymczasowo aresztowanego z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z osobą, o której mowa w § 1a, jest uprzednie poinformowanie na piśmie dyrektora aresztu śledczego przez osobę, o której mowa w § 1a, o numerze telefonu tej osoby, pod którym można nawiązać z nią kontakt, lub wskazanie tego numeru telefonu w zarządzeniu, o którym mowa w § 2 lub 3.

§ 1c. Tymczasowo aresztowany w szczególnie uzasadnionych wypadkach, zwłaszcza gdy bezpośredni kontakt jest niemożliwy lub szczególnie utrudniony, lub gdy wynika to z nagłej sytuacji życiowej, może korzystać, w terminach ustalonych w porządku wewnętrznym obowiązującym w areszcie śledczym, z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z inną osobą niż wymieniona w § 1a. Przeprowadzenie rozmowy wymaga każdorazowej zgody organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, wydanej w formie zarządzenia, o którym mowa w § 2 lub 3, chyba że organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, zarządzi inaczej; w takim wypadku zarządzenie obowiązuje do chwili zmiany organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje; organ do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje wydaje zarządzenie o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie przez tymczasowo aresztowanego z samoinkasującego aparatu

telefonicznego albo o jej cofnięciu, jeżeli nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w zdaniu pierwszym albo w wypadku, o którym mowa w § 2.

§ 2. Organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego, chyba że zachodzi uzasadniona obawa, że zostanie ona wykorzystana:

- 1) w celu bezprawnego utrudniania postępowania karnego;*
- 2) do popełnienia przestępstwa, w szczególności podżegania do przestępstwa.*

§ 3. W wypadku gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej.

§ 3a. Zarządzenie o zgodzie na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z osobą, o której mowa w § 1a, uprawnia do wielokrotnego kontaktu w ramach przewidzianych w tym przepisie i obowiązuje do chwili zakończenia wykonywania tymczasowego aresztowania, bez względu na zmianę organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje. W wypadku, o którym mowa w § 2, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, wydaje zarządzenie o cofnięciu zgody na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego.

§ 4. Na zarządzenie o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego albo o jej cofnięciu tymczasowo aresztowanemu przysługuje zażalenie do sądu, do którego dyspozycji pozostaje. Zażalenie na zarządzenie prokuratora rozpoznaje prokurator nadrzędny.”

Przepis art. 217c. k.k.w. w nowym brzmieniu wszedł w życie z dniem 17 września 2022 r. (vide - art. 37 pkt 2 ustawy zmieniającej).

Należy dodać, że w art. 29 ust. 2 ustawy zmieniającej wprowadzono jednocześnie regulację, zgodnie z którą: „Z dniem wejścia w życie art. 1 pkt 85 lit. a-e tracą moc wydane przed dniem wejścia w życie tych przepisów zarządzenia o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego, z wyłączeniem zarządzeń o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego do kontaktu z obrońcą, pełnomocnikiem

będącym adwokatem lub radcą prawnym oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącą Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania tymczasowo aresztowanego przed tym Trybunałem”.

Powracając do sprawy skargi konstytucyjnej K. D., wskazać trzeba, że przedmiotem skargi jest przepis § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w zakresie, w jakim wymienia przesłanki wydania zarządzenia w przedmiocie kontaktu telefonicznego tymczasowo aresztowanego z osobą najbliższą. Uregulowanie to było podstawą prawną ostatecznego orzeczenia w sprawie tj. postanowienia prokuratora z   marca 2021 r. o utrzymaniu w mocy zarządzenia prokuratora z   lutego 2021 r. o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie przez K. D. z aparatu telefonicznego w celu nawiązania kontaktu telefonicznego z osobami najbliższymi.

Mając na względzie wyżej wskazaną nowelizację jaka została dokonana w art. 217c k.k.w i treść tegoż przepisu jaka obowiązuje od dnia 17 września 2022 r., należy zauważyć, że przepis § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. utracił moc obowiązującą z dniem 17 września 2022 r.

Aktualnie wszystkie wymagania i przesłanki regulujące kwestie zasad korzystania ze środków łączności przez tymczasowo aresztowanego i wydania zarządzenia o zgodzie na korzystanie przez niego z samoinkasującego aparatu telefonicznego lub o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego, wskazane są w przepisie art. 217c k.k.w. Przepis ten reguluje zasady korzystania przez osobą tymczasowo aresztowaną z samoinkasującego aparatu telefonicznego m.in. z osobami najbliższymi. A zatem, od dnia 17 września 2022 r. podstawą merytorycznego zarządzenia w przedmiocie każdego wniosku o wyrażenie zgody na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego z osobą najbliższą pozostaje wyłącznie przepis art. 217c k.k.w.

Pomimo, że po wejściu w życie ustawy zmieniającej nie doszło do formalnego uchylecia przepisu § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 22 grudnia 2016 r., to faktycznie jednak regulacja ta nie znajdzie już zastosowania, gdyż od dnia 17 września 2022 r. nie wywiera skutków prawnych dla adresatów prawa.

Wskazane wyżej okoliczności (tj. utrata z dniem 17 września 2022 r. mocy obowiązującej przepisu § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w jakim reguluje przesłanki wydawania zarządzenia w przedmiocie kontaktu telefonicznego tymczasowo aresztowanego z osobą najbliższą), wskazują, że w przedmiotowej sprawie zasadnym jest umorzenie postępowania. Zgodnie bowiem z treścią art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym: *„Trybunał na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał.”* Nie zachodzi bowiem sytuacja, wskazana w art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, który stanowi, że *„Trybunał nie umarza postępowania z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 4, jeżeli wydanie orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw”*.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 10 lipca 2018 r., w sprawie o sygn. akt SK 5/17, wyjaśnił kiedy wydanie orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw, pomimo utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego w zakwestionowanym zakresie. We wskazanym wyżej uzasadnieniu postanowienia TK zostało wskazane, że *„[w]arunkiem uzasadniającym kontrolę konstytucyjności przepisu, który utracił moc obowiązującą jest ustalenie, że zachodzi związek pomiędzy daną regulacją, a ochroną konstytucyjnych praw i wolności. W orzecznictwie Trybunału wskazuje się, że związek ten zachodzi wówczas, gdy spełnione są trzy przesłanki:*

po pierwsze, przepis będący przedmiotem oceny zawiera treści normatywne odnoszące się do sfery praw i wolności konstytucyjnie chronionych;

po drugie, nie istnieje żaden alternatywny instrument prawny (poza ewentualnym uznaniem przepisu za niekonstytucyjny), który mógłby spowodować zmianę sytuacji prawnej ukształtowanej definitywnie, zanim ów przepis utracił -moc obowiązującą;

po trzecie, ewentualna eliminacja danego przepisu z systemu prawnego stanowić będzie skuteczny środek przywrócenia ochrony praw naruszonych obowiązującym kwestionowanej regulacji prawnej (zob. postanowienie z 17 września 2012 r., sygn. SK 12/10, OTK ZU nr 8/A/2012, poz. 100, i powołane tam orzecznictwo).

Ocena zaistnienia każdej ze wskazanych wyżej przesłanek nie może być przy tym przeprowadzana in abstracto, w oderwaniu od podstawy skargi konstytucyjnej, ale musi uwzględniać treść wolności lub prawa wskazywanych przez skarżącą" (OTK ZU seria A z 2018 r., poz. 46).

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej skargi konstytucyjnej, należy podkreślić, że § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w zakresie określonej w tym przepisie przesłanki wyrażenia zgody na kontakt telefoniczny w postaci „szczególnie uzasadnionego przypadku”, od dnia 17 września 2022 r. nie ma już zastosowania w żadnej sprawie w której złożono wnioski o zgodę na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego. Tym samym § 25 ust. 1 pkt 2 regulaminu wykonywania t. a. w zaskarżonym zakresie, nie zawiera już „treści normatywnych odnoszących się do sfery praw i wolności konstytucyjnie chronionych”. Jak zostało to już wyżej wskazane, dotychczasowe sytuacje objęte regulacją § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r., znajdują się aktualnie w art. 217c § 1c k.k.w.

Dodać również należy, że zarządzenie prokuratora odmawiające wyrażenia zgody na korzystanie przez K. D. z aparatu telefonicznego do kontaktu z osobami najbliższymi (które stało się prawomocne z dniem 31 stycznia 2021 r.), zgodnie z art. 29 ust. 2 ustawy zmieniającej, z dniem 17 września 2022 r. utraciło moc. Sytuacja prawna Skarżącej nie została więc definitywnie ukształtowana w wyniku wydania przez prokuratora ww. decyzji. Skarżąca o ile pozostaje nadal tymczasowo

aresztowana, może ponownie złożyć wniosek w tym samym co poprzednio zakresie.

Ponadto, mając na względzie zarzuty skargi konstytucyjnej w zakresie naruszenia konstytucyjnych praw jednostki wobec uregulowania przesłanek odmowy wyrażenia zgody na kontakt telefoniczny tymczasowo aresztowanego z osobą najbliższą w rozporządzeniu zamiast w ustawie (z zarzucanym jednoczesnym przekroczeniem w tym zakresie delegacji do wydania rozporządzenia), zauważyć należy, że aktualnie na gruncie obowiązującego stanu prawnego, najskuteczniejszym środkiem „przywrócenia ochrony praw naruszonych obowiązywaniem kwestionowanej regulacji prawnej”, będzie złożenie przez Skarżącą ponownego wniosku o wyrażenie zgody na korzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z osobami najbliższymi.

Podsumowując, w ocenie Ministra Sprawiedliwości postępowanie w przedmiocie skargi konstytucyjnej K. D. o stwierdzenie niezgodności § 25 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w zakresie, w jakim reguluje przesłanki wydawania zarządzenia w przedmiocie kontaktu telefonicznego osoby tymczasowo aresztowanej z osobą najbliższą, z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 92 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP, wobec utraty mocy obowiązującej zaskarżonej regulacji, podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Z tych względów wnoszę jak na wstępie.

Z wyrazami szacunku

Marcin Warchoł

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/